

Tálas Péter¹: A Zapad-2025 hadgyakorlatról²

Vezetői összefoglaló

- Az Oroszországi Föderáció haderejének négy legnagyobb hadgyakorlata közül a *Zapad* a legrégebbi, a stratégiaileg egyik legrelevánsabb és az európai biztonság szempontjából legfontosabb hadgyakorlat.
- A *Zapad* hadgyakorlatok az orosz katonai erő kulcsfontosságú demonstrációi, melyek egyszerre tekinthetők gyakorlati kiképzésnek és a kényszerítő diplomácia eszközének.
- A *Zapad-2025* hadgyakorlatot azért is kíséri kiemelt figyelem, mert a 2021-es *Zapadnak* előkészítő szerepe volt az orosz–ukrán konfliktus 2022. februári háborúvá eszkalálásában.
- Jóllehet szervezői szerint a *Zapad-2025* védelmi jellegű rutin hadgyakorlat, a szakértők szerint számos olyan művelettervet tartalmaz, amely eszkalációhoz vezethet (például nukleáris fegyverek bevetésének tervezése; tervezési és bevetési gyakorlatok az *Oresnyik* rakétarendszerrel).
- A Belorusszal szomszédos államokat főként az aggasztja, hogy a *Zapad-2025* hadgyakorlatot az orosz–ukrán háború alatt, annak hadszínteréhez közel rendezik meg, és a tapasztalatok alapján az ilyen hadgyakorlatok következményei nem feltétlenül azonnaliak, nem feltétlenül láthatók a gyakorlat után, hanem később is megnyilvánulhatnak.
- Az európai országok közül eddig Litvánia, Lettország, Lengyelország, Németország és Ukrajna tett intézkedéseket közvetlen válaszul a *Zapad-2025* hadgyakorlatra.

2025. szeptember 12-16. között tartják Belorusszan a *Zapad-2025* orosz–belorusz hadgyakorlatot, amelyet több szempontból is komoly figyelemben részesítenek a nemzetközi média és a biztonságpolitikai szakma képviselői. Egyrészt, mert a négy nagy orosz hadgyakorlat – a *Zapad* (*Nyugat*), a *Vosztok* (*Kelet*) a *Centr* (*Központi*) és a *Kavkaz* (*Kaukázus*)³ – közül ez a leghosszabb múlttal rendelkező. Másrészt, mert mind az orosz, mind pedig az európai biztonság számára ennek a gyakorlatnak a legfontosabbak a katonai és politikai üzenetei stratégiai szempontból (ti. mit csinálnak és milyen forgatókönyvek alapján). Harmadrészt azért, mivel a 2014 óta tartó orosz–ukrán konfliktus 2022. februári, teljes körű háborúvá való eszkalálása, továbbá a NATO Finnországgal és Svédországgal való kibővítése óta ez az első *Zapad* hadgyakorlat. A 2023-ban bejelentett gyakorlatot ugyanis végül nem tartották meg.⁴ Ha ehhez hozzáteszük, hogy többek szerint a 2021-es *Zapad* hadgyakorlat orosz részről egyfajta előkészítése volt az Ukrajna elleni agresszióknak,⁵ a *Zapad-2013* pedig a Krím annexiójának, aligha csodálkozhatunk a *Zapad-2025* iránti fokozott figyelmen. Jelen írásunkban a tervezett hadgyakorlatot, illetve a gyakorlattal kapcsolatos európai reakciókat mutatjuk be. Továbbá arra is keressük a választ, hogy miként értelmezzük a *Zapad-2025*-öt: egyfajta politikai demonstrációként, a putyini vezetés következő destabilizáló lépésének előkészítéseként, vagy csupán a megváltozott biztonsági helyzethez való orosz alkalmazkodásként, ahogy azt szervezői állítják?

A *Zapad* hadgyakorlatok történetéről és jellemzőiről

A *Zapad* hadgyakorlatok története az 1970-es évekre – a Szovjetunió fennállásának időszakára – nyúlik

¹ Tálas Péter (talas.peter@uni-nke.hu) az NKE JLI Stratégiai Védelmi Kutatási Programjának tudományos főmunkatársa.

² A tanulmány a TKP2021-NVA-16 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

³ История российских военных учений на Дальнем Востоке. TASZSZ, 2028. 09. 10. Forrás: tass.ru [2025. 08. 23.]

⁴ Érdemes jelezni, hogy a 2023-as hadgyakorlat elmaradása nem volt meglepő, mivel egyébként sem a *Zapad* lett volna a soros hadászati hadgyakorlat 2023-ban, hanem a *Centr*. Az orosz haderőnek négy nagy hadászati gyakorlata van (*Zapad*, *Vosztok*, *Centr*, *Kavkaz*), minden évben egy hadászati irányba, így valamennyi említett négyévente kerül sor.

⁵ Giangiuseppe PILI – Fabrizio MINNITI: *Understanding Russia's Great Games: From Zapad 2013 to Zapad 2021*. *RUSI Commentary*, 2022. 06. 07. Forrás: rusi.org [online: 2025. 08. 23.]

vissza. Az első ilyen gyakorlatot a szakértők többsége szerint 1977-ben (egyesek szerint 1973-ban⁶) rendezték meg, a Varsói Szerződés stratégiai hadgyakorlatainak részeként. Bár korabeli fő célja a szövetséges fegyveres erők együttműködésének tökéletesítése volt egy esetleges NATO-val való konfliktusra készülve, már ekkoriban is fontos politikai üzeneteket hordozott. Így például az 1981 szeptemberében megrendezett *Zapad-81* gyakorlatról egy egész estés filmet is készítettek – *Az ilyen katona legyőzhetetlen ("Nyugat-81" gyakorlatok)* címmel⁷ –, többek között megörökítve és a szélesebb közönségnek is bemutatva egy olyan partraszállási akciót is, amelyet Varsóban tervezett végrehajtani az orosz haderő vezetése. A *Zapad-81*-et – bár csak rövid időre – az 1981. decemberi lengyel hadiállapotot bevezető *Wojciech Jaruzelki* is meglátogatta.⁸ A hidegháború után az Oroszországi Föderáció folytatta a gyakorlatokat – az első ilyenre 1999 júniusában, a NATO Jugoszlávia elleni légiháborújának lezárulása után került sor⁹ –, s a *Zapad* az orosz hadsereg egyik legfontosabb katonai gyakorlatává vált. 2009 óta általában négyévenként kerül megrendezésre és a belorusz haderő katonái is részt vesznek benne.¹⁰

Az orosz katonai rendszer kétféle hadgyakorlat-típust különböztet meg: az előre be nem jelentett *harc-készültségi gyakorlatokat*, illetve az olyan nagy *hadászati/stratégiai gyakorlatokat*, amilyen a *Zapad* is, amelyek a kötelezően előre bejelentett gyakorlatok közé tartoznak.¹¹ Az orosz katonai gondolkodás legkiválóbb ismerői, például *Michael Kofman*, vagy a varsói *Keleti Tanulmányok Központjának (OSW)* kutatói úgy jellemzik a *Zapad* hadgyakorlatokat, mint stratégiai parancsnoki gyakorlatok, amelyek nagyszabású, lezáró kiképzési eseményként szolgálnak az orosz hadsereg számára, egy adott régióra összpontosítva, és a tényleges katonai stratégia és a politikai jelzések elemeit építik beléjük, ahelyett, hogy pusztán rutinszerű kiképzési gyakorlatokként tekintetnek rájuk. A *Zapad* gyakorlatok az orosz katonai erő kulcsfontosságú demonstrációi, melyek lehetővé teszik az orosz katonai vezetés számára a műveleti koncepciók finomítását, az új képességek, valamint a haderő-integráció és -mobilizáció tesztelését olyan módon, ami egyszerre tekinthető gyakorlati kiképzésnek és kényszerítő diplomáciának.¹²

A *Zapad* katonai gyakorlatok általános célja a katonai együttműködés javítása Oroszország és Fehéroroszország között, valamint a NATO-országokkal való esetleges konfliktusra való felkészülés. Ezen belül a védelmi képességek javítása és a védelmi készenlét demonstrálása, az orosz és a belorusz erők közötti együttműködési képesség ellenőrzése, felkészülés egy potenciális agresszió visszaszorítására, a katonai képességek és a tervezés ellenőrzése, illetve a védelmi és támadó műveletek gyakorlása tartozik a *Zapad* legfontosabb céljai közé. Emellett politikai–stratégiai dimenziójukban e gyakorlatok a katonai erő demonstrálására, az esetleges ellenség elrettentésére, valamint a potenciális ellenfél meggyőzésére szolgálnak Oroszország katonai fölényéről.¹³

⁶ Krzysztof FEDOROWICZ: *Ćwiczenia wojskowe Zapad-2025 na Białorusi – czy warto się bać? Komentarze IES 1403. (143/2025)*, 2025. 07. 17. Forrás: ies.lublin.pl [2025. 08. 23.]

⁷ *Такой солдат непобедим (Учения "Запад - 81") (1981)*. Forrás: net-film.ru [online: 2025. 08. 23.]

⁸ Ennek érdekében 1981 elején egy csoport orosz tiszt titokban olyan célpontokat derített fel a lengyel fővárosban, amelyeket el kellett volna foglalniuk. Ezek között volt az Okęcie repülőtér, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának, a Szejmnek és a Lengyel Nemzeti Banknak a székhelye. Azt ezt végrehajtani kijelölt egység fel volt már készítve hasonló feladatokra, mivel részt vett az 1956-os magyarországi és az 1968-as csehszlovákiai intervencióban is. *Internować Jaruzelskiego. Trybuna*, 2007. 09. 03. Forrás: trybuna.com.pl [online: 2025. 08. 23.]

⁹ *Российской армии дан приказ — на Запад. Вчера началось отражение агрессии против России. Kommersant*, 1999. 06. 22. Forrás: kommersant.ru [online: 2025. 08. 23.]; Pavel LUZIN: *The political logic of the Zapad exercises. ELN Commentary*, 2017. 09. 15. Forrás: europeanleadershipnetwork.org [online: 2025. 08. 23.]

¹⁰ A *Zapad* hadgyakorlatok évei: 1977, 1981, 1984, 1999, 2009, 2013, 2017, 2021, 2023 (törölve), 2025.

¹¹ A 2011-es Bécsi Dokumentum 40. pontja értelmében 9000 katona feletti létszámnál (vagy 250 vagy több harckocsi, vagy 500 vagy több páncélozott harci jármű, vagy 250 vagy több önjáró és vontatott – 100 mm-es vagy a feletti – tüzérségi fegyver, aknavető, rakéta-sorozatvető felhasználása esetén) előzetesen értesíteni kell az összes EBESZ-tagállamot a gyakorlatról. 47. pontja értelmében pedig 13000 vagy a feletti katona esetében pedig (vagy 300 vagy több harckocsi, vagy 500 vagy több páncélozott harci jármű, vagy 250 vagy több önjáró és vontatott – 100 mm-es vagy a feletti – tüzérségi fegyver, aknavető, rakéta-sorozatvető felhasználása esetén) meg kell hívni az EBESZ megfigyelőt is a gyakorlatra.

¹² Michael KOFMAN: *Zapad-2021: What to Expect From Russia's Strategic Military Exercise. War on the Rocks*, 2021. 09. 08. Forrás: warontherocks.com [online: 2025. 08. 23.]; Andrzej WILK – Piotr ŻOCHOWSKI: *The Zapad-2021 exercises. Russian strategy in practice. OSW Commentary*, 2021. 09. 03. Forrás: osw.waw.pl [2025. 08. 23.]

¹³ Jonathan MARCUS: *Russian Zapad military exercise in Belarus raises tension. BBC*, 2017. 09. 11. Forrás: bbc.com [online: 2025. 08. 23.]; Valeriy AKIMENKO et al: *ZAPAD 2021 Communication Analysis: Messages, Narratives, (Dis)Information. NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Riga*, 2022. 07. 22. Forrás: stratcomcoe.org [online: 2025. 08. 23.]; *Минобороны Белоруссии раскрыло цели учений «Запад-2025». RIA Novosti*, 2025. 04. 03. Forrás: mail.ru [2025. 08. 23.]; *Учения "Запад-2025" и не только, "Орешник" и реагирование на угрозы. Хренин о закрытом докладе Президенту. Belta*, 2025. 08. 13. Forrás: belta.by

Bár az orosz és a belorusz vezetés is hadászati gyakorlatként hivatkozik a *Zapad-2025*-re, azonban a nyugati szakértőknek komoly fenntartásaik vannak a hadgyakorlattal kapcsolatban. Ennek egyik fő oka a megváltozott biztonsági környezet: a *Zapad-2025*-öt konkrétan az Oroszország Ukrajna elleni agressziója miatt kirobbant háború, illetve a gyakorlattal kapcsolatos kommunikáció teszi különlegessé az európai biztonságpolitikai szakértők számára. Utóbbi ugyanis olyan rutin hadgyakorlatként jeleníti meg a *Zapad-2025*-öt, amely védelmi jellegű, tervezett és – szemben a NATO-által rendezett társaival – egyáltalán nem tekinthető provokatív eseménynek.¹⁴ Erről az európai szakértők erősen másként vélekednek.

Jóllehet sokak szerint már a 2009-es *Zapad* hadgyakorlatnak is érzékelhető volt a NATO-ellenes jellege (bár hivatalosan a terrorizmus elleni fellépést gyakorolták a katonák),¹⁵ a NATO-val való konfliktust feltételező forgatókönyvek csak a 2010-es évek közepétől váltak a *Zapad*-gyakorlatok állandó kiindulópontjává.¹⁶ Az orosz és belorusz katonák 2013-ban a Beloruszt megszálló balti terroristák elleni fellépés keretében,¹⁷ 2017-ben a megtámadott Kalinyingrádi terület védelme kapcsán,¹⁸ 2021-ben pedig a külföld által támogatott szeparatisták és támogatóik elleni fellépés jelszava alatt harcoltak a NATO-katonák ellen.¹⁹ Ez tehát az egyik ok, ami miatt a *Zapad* hadgyakorlatok már az orosz-ukrán háborút megelőző békésebb időszakban is egyre nagyobb érdeklődést váltottak ki a nyugati megfigyelők és elemzők körében.²⁰

A másik okot a posztszovjet térségben bekövetkező biztonságpolitikai sokkok képezték: a Krím-félsziget illegális orosz annexiója a 2013 szeptemberében megrendezett *Zapad-13* hadgyakorlatot követően, 2014. február 27. és március 26. között,²¹ illetve az orosz-ukrán konfliktus nyílt háborúvá eszkalálása 2022 februárjában, a 2021. szeptemberi *Zapad-2021*-et és az *Uniók Elhatározás-2022*²² harckészültségi hadgyakorlatot követően.

Bár sokan vitatják, hogy a Krím annexiójához közvetlen kapcsolat fűzné a *Zapad-2013*-at, azért jónéhány igen mérvadó kutatóközösséget találunk, melyek tagjai szerint nem megalapozatlan erről beszélni. A *The Jamestown Foundation* elemzései szerint például ugyanazok a csapatok, amelyek néhány hónappal korábban részt vettek a *Zapad-2013* hadgyakorlaton, az ukrajnai válság kezdetén „hirtelen harci gyakorlatra” készültek, illetve a Krím annektálásakor és az Ukrajna délkeleti részén alkalmazott erők ugyanazokkal a képességekkel és készségekkel rendelkeztek, amelyeket a *Zapad-2013*-on gyakoroltak.²³ A *The European Council on Foreign Relations (ECFR)* írásának szerzője úgy fogalmaz, orosz esetben „sok gyakorlat egyértelműen a későbbi valódi katonai műveletek próbája”, és erre ő is a 2014-es példát hozza: ugyanazok az egységek, amelyeket a *Zapad-2013* gyakorlat során Oroszország és Belorusz nyugati régióiba helyeztek

[online: 2025. 08. 23.]; [Кто играет роль противника? Подробности учений "Запад-2025". BrestCity](#), 2025. 08. 23. Forrás: brestcity.com [online: 2025. 08. 23.]

¹⁴ [Statement by the Delegation of the Russian Federation on the military exercise "Zapad-2025", to be conducted in September 2025](#). Organization for Security and Co-operation in Europe, 2025. 06. 04. Forrás: osce.org [online: 2025. 08. 24.]

¹⁵ Jacob W. KIPP: [Ten Years of Anti-NATO Exercises by Russian and Belarusian Armed Forces](#). *Eurasia Daily Monitor*, Volume: 6 Issue: 178. 2009. 09. 29. Forrás: jamestown.org [online: 2025. 08. 23.]; Michał KRZYMOWSKI: [Rosja ćwiczyła atak atomowy na Polskę](#). *Wprost*, 2009. 10. 31. Forrás: wprost.pl [online: 2025. 08. 23.]; Matthew DAY: [Russia 'simulates' nuclear attack on Poland](#). *The Telegraph*, 2009. 11. 01. Forrás: telegraph.co.uk [online: 2025. 08. 23.]; Witold JURASZ: [Rosja już ćwiczyła atak jądrowy na Warszawę](#). *Onet*, 2015. 12. 08. Forrás: onet.pl [online: 2025. 08. 23.]

¹⁶ Maciej KOROWAJ: [Rosyjsko-białoruski Zapad 2025: Demonstracja czy realne zagrożenie?](#) *Defence24*, 2025. 07. 28. Forrás: defence24.pl [2025. 08. 23.]; Maksym BEZNOSIUK: [Russia Marshals its Strength for Zapad-2025](#). *CEPA*, 2025. 08. 04. Forrás: cepa.org [online: 2025. 08. 23.]

¹⁷ Stephen BLANK: [What Do the Zapad 2013 Exercises Reveal? \(Part One\)](#). *Eurasia Daily Monitor*, Volume 10. Issue 177. 2013. 10. 04. Forrás: jamestown.org [online: 2025. 08. 23.]; Stephen BLANK: [What Do the Zapad 2013 Exercises Reveal? \(Part Two\)](#). *Eurasia Daily Monitor*, Volume 10. Issue 177. 2013. 10. 09. Forrás: jamestown.org [online: 2025. 08. 23.]; Liudas ZDANAVIČIUS – Matthew CZEKAJ (eds.): [Russia's Zapad 2013 Military Exercise. Lessons for Baltic Regional Security](#). The Jamestown Foundation, 2015. iv. p. Forrás: jamestown.org [online: 2025. 08. 23.]

¹⁸ Pavel LUZIN: [The political logic of the Zapad exercises](#). *ELN Commentary*, 2017. 09. 15. Forrás: europeanleadershipnetwork.org [online: 2025. 08.23.]; Michael KOFMAN: [What actually happened during Zapad 2017](#). *Russia Military Analysis*, 2017. 12. 22. Forrás: russianmilitaryanalysis.wordpress.com [2025. 08. 23.]

¹⁹ Andrzej WILK – Piotr ŻOCHOWSKI: i.m.; Mason CLARK – George BARROS: [Russia's Zapad-2021 Exercise](#). *ISW Press*, 2021. 09. 17. Forrás: understandingwar.org [online: 2025. 08. 23.]; Maciej KOROWAJ: i.m.

²⁰ Dominik JANKOWSKI: [The Dangerous Tools of Russian Military Exercises](#). Foreign Policy Association, é.n. Forrás: fpa.org [online: 2025. 08. 23.]

²¹ Uo.

²² Nathan HODGE – Tara JOHN – Anna CHERNOVA: [Russia and Belarus hold joint military exercises as diplomatic talks ramp back up](#). *CNN*, 2022. 02. 10. Forrás: cnn.com [online: 2025. 08. 23.]

²³ Pauli JÄRVENPÄÄ: *Zapad-2013. A View From Helsinki*. In: Liudas ZDANAVIČIUS – Matthew CZEKAJ (eds.): i.m. 43-57. p.; Jacob W. KIPP: *The Zapad 2013 Strategic Exercise and the Function of Such Exercises in the Soviet Union and Russia*. In: Liudas ZDANAVIČIUS – Matthew CZEKAJ (eds.): i.m. 77.101.

át, a 2014 februári ún. hirtelen ellenőrzések során az ukrán határ felé vonultak.²⁴ A már említett *Michael Kofman* is hasonló véleményen van a *War on the Rocks*-on megjelent írásában: szerinte Oroszország nagy léptékű gyakorlatokat használ valódi lépések lehetővé tételére vagy leplezésére, és szintén a 2014-es krími annexiót hozza fel erre példának.²⁵

A szakértők egy része a *Zapad-2021* és a 2022. februári orosz agresszió közötti közvetlen összefüggést is vitatja,²⁶ azonban a *The Institute for the Study of War (ISW)*,²⁷ a *The Center for Strategic and International Studies (CSIS)*,²⁸ a *Center for European Policy Analysis (CEPA)*,²⁹ vagy a *NATO Strategic Communications Centre of Excellence (NATO StratCom COE)*³⁰ elemzései azt az álláspontot erősítik, hogy a *Zapad-2021* által előkészített előzetes pozicionálás, a bázisok felállítása és a logisztika révén közvetlen kapcsolat volt a *Zapad-2021* és Oroszország 2022. februári támadása között. Van tehát egy jól dokumentált elemző vonal, amely szerint a *Zapad-2021* (és a 2020-2021-es kiképzési ciklus) hozzájárult a 2022-es támadáshoz azáltal, hogy előre pozicionálta az erőket és a felszerelést, bővítette a bázisok és a légvédelem integrációját Fehéroroszországban, és stressztesztnek vetette alá a logisztikát – sőt néhány a csapatok közül ott is maradt Beloruszban, s később onnan indította meg a támadást.³¹ Fontos persze ezekhez hozzátenni a *Royal United Services Institute (RUSI)* elemzőinek azt az állítását is, hogy a *Zapad-2021* forgatókönyve a baráti területeken folytatott mobil, aktív védelemre koncentrált, nem pedig arra a puccsszerű támadásra, amelyet Oroszország valójában megkísérelt Ukrajna ellen. Vagyis a *Zapad-2021* lehetővé tette ugyan a későbbi műveletet (a mozgósítás, az integráció és a logisztika révén), de nem gyakoroltatta magát az Ukrajna elleni támadást.³² Azt viszont nagyon kevesen vitatják, hogy az *Uniók Elhatározás-2022*³³ harc-készültségi hadgyakorlatnak komoly szerepe volt az Ukrajna elleni agresszióban. E gyakorlat befejezése után ugyanis a legtöbb orosz fegyveres erő Beloruszban maradt, hogy 2022. február 24-én részt vegyen az Ukrajna elleni fegyveres agresszióban, főként Belorusz irányából.³⁴

A posztszovjet térség említett biztonságpolitikai sokkjai oda vezettek, hogy a *Zapad*-hadgyakorlatokat nyugaton sokan már előzetesen is bírálták méretük és támadó jellegük miatt, illetve mert attól tartottak, hogy azok előkészületei lehetnek egy esetleges Európával szembeni agressziónak. Tény az is, hogy eközben sokan gyakran rosszul mérték fel a gyakorlatokon részvevők számát, illetve a hadgyakorlatok jellegét is, ami orosz részről is bírálhatóvá tette a nyugati elemzőket és politikusokat.³⁵ Ehhez azonban jelentős mértékben járult hozzá az orosz vezetés ellentmondásos, nem egyszer tudatosan kétértelmű vagy félrevezető kommunikációja is a hadgyakorlatok kapcsán épp annak érdekében, hogy hitelteleníteni tudja nyugati kritikussait. Sok szempontból így van ez a *Zapad* következő, 2025-ös kiadásával kapcsolatban is, ami szintén sokakban kelt aggodalmat Európában az orosz fél szándékait illetően. Illetve sokakban fogalmazza meg azt a kérdést, vajon az idei *Zapad* is előkészítése lesz-e egy újabb agresszív orosz lépésnek?

²⁴ Alexander GOLTS: [Rehearsals for war](#). *ECFR Commentary*. 2016. 07. 05. Forrás: [ecfr.eu](#)

²⁵ Michael KOFMAN: [Zapad-2021: What to Expect From Russia's Strategic Military Exercise](#).

²⁶ Gianguseppe PILI – Fabrizio MINNITI: i.m.

²⁷ George BARROS: [Russia's Quiet Conquest: Belarus](#). *ISW*, 2025. január. Forrás: [understandingwar.org](#) [online: 2025. 08. 23.]

²⁸ Matthew P. FUNAIOLE et al.: [Unpacking the Russian Troop Buildup along Ukraine's Border](#). *CSIS*, 2021. 04. 22. Forrás: [csis.org](#) [online: 2025. 08. 23.]; Heather A. CONLEY – Michael KOFMAN: [Zapad 2021 and the Future of Russia's Force Presence in Belarus](#). *CSIS*, 2021. 04. 22. Forrás: [csis.org](#) [online: 2025. 08. 23.]

²⁹ Mathieu BOULÈGUE: [Russian Military Foot-Stomping on Ukraine's Border \(Again\)](#). *CEPA*, 2021. 11. 17. Forrás: [cepa.org](#) [online: 2025. 08. 23.]

³⁰ Valeriy AKIMENKO et al:

³¹ [Zapad-25: Comprehensive Details of the Russia-Belarus Military Exercise](#). *prepyou.eu*, 2025. 08. 08. Forrás: [prepyou.eu](#) [2025. 08. 23.]

³² Gianguseppe PILI – Fabrizio MINNITI: i.m.

³³ Nathan HODGE – Tara JOHN – Anna CHERNOVA: [Russia and Belarus hold joint military exercises as diplomatic talks ramp back up](#). *CNN*, 2022. 02. 10. Forrás: [cnn.com](#) [online: 2025. 08. 23.]

³⁴ Andrej SANNIKAU: [Zapad 2013, Zapad 2017, Zapad 2021 - każde manewry były zapowiedzią, co planuje Putin](#). *Gazeta Wyborcza*, 2022. 10. 22. Forrás: [wyborcza.pl](#) [online: 2025. 08. 23.]; Tim ZADOROZHNYI: [Russian troops arrive in Belarus ahead of massive Zapad-2025 drills](#). *The Kyiv Independent*, 2025. 08. 06. Forrás: [kyivindependent.com](#) [online: 2025. 08. 23.]

³⁵ Павел АКСЕНОВ: [Большие маневры: почему учения России и Белоруссии пугают Запад](#). *BBC*, 2017. 09. 12. Forrás: [bbc.com](#) [online: 2025. 08. 23.] Michael KOFMAN: [What actually happened during Zapad 2017](#). *Russia Military Analysis*, 2017. 12. 22. Forrás: [russianmilitaryanalysis.wordpress.com](#) [online: 2025. 08. 23.];

A Zapad-2025-ről

A *Zapad-2025* hadgyakorlatra 2025. szeptember 12-16. között kerül sor, és szemben a *Zapad-2021*-gyel, amely kilenc oroszországi és öt fehéroroszországi kiképzőtérén folyt, az ezévinek minden fő eseménye Beloruszban zajlik majd, az ország középső részén, a Bariszav melletti gyakorlótéren.³⁶ Hivatalos források szerint az idei gyakorlaton – szemben a 2021-es 200 ezer katonával³⁷ – nem egészen 13 ezer fő vesz majd részt (kevesebb, mint a nemzetközi megfigyelők meghívását kötelezővé tevő létszám, illetve majd nem fele a szakértők által eredetileg vártak³⁸), azonban a NATO és a szomszédos Ukrajna becslései szerint a *Zapad-2025* érdekében ténylegesen mozgósítottak száma ennél jóval magasabb lehet (elérheti akár 100-150 ezer főt is).³⁹ A gyakorlat az eredeti tervek szerint nagyobb léptékű lett volna és a nyugati belorusz határhoz közelebbi területeken is zajlottak volna eseményei, azonban a minszki vezetés 2025. május végén a gyakorlat „paramétereinek csökkentéséről”, eseményei helyszínének pedig az ország középső részébe való áthelyezéséről döntött.⁴⁰ Viktor Hrenyin belorusz védelmi miniszter akkori szavai szerint ez a lépés Minszk jószándékának és feszültség-csökkentésre törekvő magatartásának az eredménye volt.⁴¹ Tény, hogy a szakértők egy része szerint Minszk egyre inkább abban érdekelt, hogy lazítsa a mind gazdasági, mind katonai szempontból egyre nagyobb függőségét Oroszországtól, s hogy kerülje a még nagyobb léptékű, illetve közvetlen szerepvállalást az orosz–ukrán háborúban. Szerintük ennek jelzése a *Zapad-2025* méreteiről és helyszínváltoztatásáról szóló bejelentés, miként az is, hogy a beloruszok 2021-ben is jóval transzparenssebben kommunikáltak a *Zapadról*. A szakértők másik része azonban nem hisz ebben: néhányan a Trump-kormányzat változó politikáját (nyomását) vélik felfedezni a lépés mögött, megint mások szerint akár új fegyverek tesztelésének elrejtése is indokolhatja a helyszínváltoztatást.⁴² Most nem is beszélve azokról, akik a hadgyakorlattal kapcsolatos ellentmondásos jelzéseket a Nyugat megzavarására irányuló szándékos stratégia részeként értelmezik.⁴³ A létszámcsökkentésre pedig a *The Institute for the Study of War (ISW)* elemzői és mások szerint is Oroszország ukrajnai túlterheltsége miatt kerülhetett sor, így a taktikai műveletekben résztvevők száma inkább 7-8 ezer lesz, szemben az eredetileg bejelentett 13 ezer katonával.⁴⁴ Megint mások viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy akár a minszki vezetés politikai megfontolásai (például a Moszkvától való függés csökkentése), akár a nyugati lépések motiválták a Lukasenka-rezsim korlátozásra vonatkozó döntését, a minszki vezetés aligha hozhatta meg azt Moszkva beleegyezése nélkül.⁴⁵

³⁶ [Russia and Belarus will hold a joint military drill in September](#). AP, 2025. 02. 20. Forrás: apnews.com [2025. 08. 23.]; [Russia and Belarus to Hold First Zapad Military Drills Since Ukraine Invasion on Sept. 12-16](#). *The Moscow Times*, 2025. 08. 12. Forrás: themoscowtimes.com [online: 2025. 08.23.]; [Zapad 2025, Oreshnik missiles, response to threats in defense minister's report to Belarus president](#). *Belta*, 2025. 08. 13. Forrás: belta.by [online: 2025. 08. 23.]; [Russian and Belarusian military exercises next month to involve Oreshnik hypersonic missile](#). *Reuters*, 2025. 08. 13. Forrás: reuters.com [online: 2025. 08. 23.]; Elisabeth GOSSELIN-MALO: [Russia, Belarus to hold joint military drill next month](#). *DefenceNews*, 2025. 08. 18. Forrás: defensenews.com [online: 2025. 08. 23.]; Vadim MOZHEYKO: [Don't Cry Wolf Over Russia-Belarus Military Exercise](#). *The Moscow Times*, 2025. 08. 15. Forrás: themoscowtimes.com [online: 2025. 08.23.]

³⁷ Александр ГРИГОРЬЕВ: [Пограничных столкновений не может быть, потому что с нашей стороны их не может быть](#). *Zvezda Weekly*, 2021. 09. 09. Forrás: zvezdawebkly.ru [online: 2025. 08.23.]

³⁸ Maciej KOROWAJ: i.m

³⁹ Konrad WOLFENSTEIN: [Milyen intézkedéseket tesz Európa és a NATO válaszul a Fehéroroszország és Oroszország által szervezett „Sapad-2025” katonai gyakorlatra? expert.digital](#), 2025. 08. 05. Forrás: expert.digital [online: 2025. 08. 23.]; [Zapad-25: Comprehensive Details of the Russia-Belarus Military Exercise](#). *prepyou.eu*, 2025. 08. 08. Forrás: prepyou.eu [online: 2025. 08. 23.]; Raúl IZQUIERDO: [Preocupación en la OTAN y Ucrania: Rusia está movilizando tropas a este país europeo para el 'Zapad-2025'](#). AS 2025. 08. 10. Forrás: as.com [online: 2025. 08. 23.]

⁴⁰ Krzysztof FEDOROWICZ: i.m

⁴¹ [Belarus' defense minister: Zapad 2025 maneuvers will be moved inland](#). *soyuz.by*, 2025. 05. 28. Forrás: soyuz.by [online: 2025. 08. 23.]

⁴² Krzysztof FEDOROWICZ: i.m.; Balázs JARÁBIK: [Is There a Chance for Re-Engagement Between Belarus and the EU? Carnegie Politika](#), 2025. 06. 18. Forrás: carnegieendowment.org [online: 2025. 08. 24.]

⁴³ Konrad WOLFENSTEIN: i.m.

⁴⁴ Christina HARWARD et al.: [Russian Offensive Campaign Assessment, May 28, 2025](#). ISW Press, 2025. 05. 28. Forrás: understand-ingwar.org [online: 2025. 08. 23.]; [ISW analyzes why Russia and Belarus scale down Zapad-2025 military drills](#). *Ukrinform*, 2025. 05. 29. Forrás: ukrinform.net [online: 2025. 08. 23.]; Krzysztof FEDOROWICZ: i.m.; Volodymyr IVANYSHYN: [Russia-Belarus military drills to involve 'significantly fewer' troops than in past, Lithuanian intelligence says](#). *The Kyiv Independent*, 2025. 08.23. Forrás: kyivindependent.com [online: 2025. 08. 23.]

⁴⁵ Maciej KOROWAJ: i.m.

Jóllehet a moszkvai és a minszki vezetés szerint – hasonlóan az összes korábbi *Zapad* gyakorlathoz – a *Zapad-2025* is szigorúan védelmi jellegű lesz, a szakértők szerint ez több szempontból is megkérdőjelezhető.⁴⁶ Már önmagában amiatt is, mert ezek a gyakorlatok a forgatókönyvek alapján mindig úgy néznek ki, hogy az oroszok védekeznek, majd gyors ellentámadásba mennek át, gyakran a nukleáris szintre eszkalálva. Még inkább azonban azért, mert egy olyan korban, amikor a stratégiai kommunikáció, az információs elrettentés és dezinformáció integráns része a modern hadviselésnek, illetve amikor az orosz vezetés rendszeresen nukleáris képességeire hivatkozik az ukrajnai háború kapcsán, és szinte teljesen amortizálódtak a felek közötti bizalomerosztó megállapodások, nehéz nem támadó jelleget tulajdonítani egy taktikai nukleáris fegyver bevetésével kapcsolatos szimulációnak, vagy az *Oresnyik* nevű közepes hatótávolságú hiperszonikus rakéta alkalmazásának, aminek már első ukrajnai bevetését is stratégiai jelzésnek (egyesek szerint: biztonságpolitikai fenyegetésnek⁴⁷) szánta az orosz vezetés.⁴⁸ De hasonló kérdés, hogy mire terjed ki és eszkalációs jellegű-e (s mennyire) a Moszkvának a beloruszokkal kötött nukleáris képesség-megosztási (*nuclear-sharing*) megállapodása, vagyis látunk-e majd belorusz vadászbombázókat orosz gyakorló harcászati atomfegyverrel. S ez csupán két olyan művelet, amelyekkel maga a belorusz védelmi miniszter példálózott.⁴⁹

Fontos persze jelezni azt is, hogy egy *Zapad*-típusú hadgyakorlat mindig tartalmaz olyan műveleteket, amelyek a megváltozott biztonságpolitikai helyzetre reflektálnak, s melyeket nem feltétlenül kell eszkalációként értelmezni. A *Zapad-2025* kapcsán az egyik ilyen fontos kérdés, hogy az orosz–ukrán háború tapasztalatai miként épülnek be a gyakorlat forgatókönyvébe (például FPV drónok, Gerany drónok alkalmazása, drónok elleni védelem stb.). Egy másik fontos kérdés, hogy miként mutatkozik meg a gyakorlatban az, hogy ez lesz az első olyan *Zapad*-gyakorlat, amikor már Finnország és Svédország is a NATO tagja. Ez nyilván az orosz vezetés számára is egy teljesen új stratégiai helyzet, s ennek bizonyosan le kell képeződnie a hadgyakorlat szintjén is.

A hivatalos bejelentések szerint a *Zapad-2025* során egyébként az alábbi műveletek gyakorlására kerül sor:

- nukleáris fegyverek bevetésének tervezése;
- tervezési/bevetési gyakorlatok az *Oresnyik* közepes hatótávolságú hiperszonikus rakétarendszerrel;
- ellenséges légitámadások elhárítása (légvédelmi harc);
- védelmi harcok lebonyolítása és az áttörő ellenséges erők legyőzése;
- a területi integritás helyreállítása;
- szárazföldi csapatok légi támogatása;
- illegális alakulatok, szabotázs csoportok, diverziós-felderítő csoport (DRG) elleni küzdelem;
- légtér biztosítása/ellenőrzése (a belorusz légierő által).⁵⁰

Átfogó célként az orosz–belorusz államszövetség katonai biztonságának és agresszió elleni készenlétének biztosítását jelölte meg a két ország vezetése.⁵¹ Az egyik legfontosabb kérdés az, hogy mindezek keretében sor kerül-e olyan műveletre, melyet a NATO európai tagállamai tudatos eszkalációként értelmeznek/értelmezhetnek; illetve, hogy a gyakorlat szervezői megtesznek-e mindent annak érdekében, hogy feltétlenül elkerüljék a nem szándékos eszkalációt.

⁴⁶ Krzysztof FEDOROWICZ: i.m.; Maciej KOROWAJ: i.m.; Maksym BEZNOSIUK: i.m.; Raúl IZQUIERDO: i.m.; Maria MIKHAYEVICH: [Kyiv warns Minsk against provocations in Zapad-2025 drills](#). *Belsat*, 2025. 08. 23. Forrás: [belsat.eu](#) [online: 2025. 08. 23.]

⁴⁷ [What we know about the new hypersonic Oreshnik missile Russia used against Ukraine](#). *France24*, 2024. 11. 22. Forrás: [france24.com](#) [online: 2025. 08. 24.]

⁴⁸ Maxim STARCHAK: [Russia's Hypersonic Missile Attack on Ukraine Was an Attempt at Blackmail](#). *Carnegie Politika*, 2024. 11. 29. Forrás: [carnegieendowment.org](#) [online: 2025. 08. 24.]

⁴⁹ Ivan KHOMENKO: [Oreshnik Missile and Nuclear Strike Training in Russia-Belarus Zapad-2025 Drills](#). *United24 Media*, 2025. 08. 14. Forrás: [united24media.com](#) [online: 2025. 08. 23.]

⁵⁰ [Khrenin: Belarus, Russia will practice nuclear employment planning at Zapad 2025](#). *Belta*, 2025. 08. 13. Forrás: [belta.by](#) [online: 2025. 08. 24.]; [Zapad 2025 exercise to practice planning use of nukes, Oreshnik missile — Belarus](#). TASS, 2025. 08. 13. Forrás: [tass.com](#) [online: 2025. 08. 24.]; [Russian and Belarusian military exercises next month to involve Oreshnik hypersonic missile](#). Reuters, 2025. 08. 13. Forrás: [reuters.com](#) [online: 2025. 08.24.]; [Belarus, Russia to conduct joint drills in September](#). *Xinhua*, 2025. 08. 13. Forrás: [english.news.cn](#) [online: 2025. 08.24.]; Elena TESLOVA: [Zapad-2025 military drills include training in nuclear weapons use: Belarus](#). *Anadolu Ajansi*, 2025. 08. 13. Forrás: [aa.com.tr](#) [online: 2025. 08. 24.]

⁵¹ [Belarus, Russia to conduct joint drills in September](#). *Xinhua*, 2025. 08. 13. Forrás: [english.news.cn](#) [online: 2025. 08.24.]

A nyugati szakértők szerint az említett műveletek legtöbbször egyértelmű politikai üzenete van. Így a nukleáris fegyverek bevetésének tervezése az orosz vezetés egyre gyakoribbá váló nukleáris fenyegetései közé tartozik, s ezzel, továbbá az *Oresnyik* közepes hatótávolságú hiperszonikus rakétarendszerrel történő tervezési/bevetési gyakorlattal pedig Moszkva a Trump-adminisztrációra kíván nyomást gyakorolni a fegyverzetkorlátozási tárgyalások folytatása érdekében, elterelve a figyelmet az ukrajnai háborúról szóló megbeszélésekről.⁵² Több szakértő felhívja a figyelmet arra is, hogy a *Zapad-2025*-öt nem csupán szimbolikus gesztusként, hanem egy fokozódó stratégia részeként kell értelmezni, melynek célja a NATO keleti szárnyán, Ukrajnán túl esetlegesen bekövetkező eseményekre való felkészülés és azok próbája.⁵³ Ilyen értelemben – főleg a balti és a lengyel szakértők szerint – a hadgyakorlat egyértelmű fenyegetést jelenthet a Suwałki-folyosóra,⁵⁴ melynek elfoglalásával a NATO-nak a balti államokkal való szárazföldi összeköttetésének blokkolását/megszakítását érheti el Oroszország.⁵⁵ Ugyancsak felhívják a figyelmet arra, hogy a *Zapad-2025* a harckészültség és az orosz csapatok Fehéroroszországba történő áthelyezésének logisztikai tesztelését, az orosz fegyveres erők új parancsnoksági rendszerének tesztelését is szolgálja, különösen „váratlan regionális eszkaláció” esetén; lehetőséget ad a reguláris egységek összehangolására a belorusz paramilitáris alakulatokkal (területvédelmi egységek, Belorusz Gárda) és az orosz zsoldos alakulatokkal, illetve a különleges erőkkel, továbbá tesztelheti az elektronikus hadviselési tevékenységek, kibertámadások és NATO-országok ellen irányuló információs műveletek végrehajtását is. Illetve a másik oldalon alkalmas a NATO-szövetségesek reagálási idejének és több területre kiterjedő műveleteinek (például a drónok/robotika széles körű használatának) tesztelésére, a hibrid nyomásgyakorlásra és tevékenységre (szabotázs, kiberhadviselés, dezinformációs kampány, propaganda), amely a *Zapad*-típusú gyakorlatok idején fokozódhat, illetve felhasználható a titkos mozgósítási lépések megtételére is (például tartalékosok összegyűjtése a gyakorlat keretében).⁵⁶ Most nem is beszélve arról, hogy milyen problémát vet fel Ukrajna számára a szomszédságában megrendezett hadgyakorlat. Kijevnek az orosz csapatok bármilyen koncentrációja Ukrajna északi határainál reális fenyegetést jelent, s ezt így is kell kezelnie.⁵⁷

Fontos hangsúlyozni ugyanakkor, hogy az általunk idézett elemzők egyike sem állítja, hogy a felsorolt veszélyek közül bármelyik is bekövetkezik a *Zapad-2025* időszaka alatt. A veszélyekhez kötődő fenyegetéseket azonban legtöbbször ténylegesnek és valóságosnak ítéli, különösen a balti és a skandináv államok, illetve Lengyelország szempontjából.⁵⁸ Szinte valamennyien azt is hangsúlyozzák, hogy minden katonai gyakorlat alapja a stratégiai irányítási rendszer egészének a háborús szintén lehetséges műveletekre való felkészítése. Ezek a gyakorlatok mindig a fegyveres konfliktusok egy adott régióban való kialakulásának forgatókönyveit tesztelik. Így kell őket értelmezni, s így kell rájuk készülni is. Következményeik nem feltétlenül azonnaliak, nem feltétlenül láthatók a gyakorlatok befejezése után sem, hanem később is megnyilvánulhatnak, mint láthattuk ezt 2022 februárjában.⁵⁹ Az a tény pedig, hogy a *Zapad-2025*-re az orosz-ukrán háború alatt, mi több a hadszíntér közvetlen közelében kerül sor, biztonsági szempontból különösen érzékenyen érinti a Belorusszal szomszédos államokat.

Európai reakciók a Zapad-2025-re

A *Zapad-2025*-re adott válaszok ismertetése kapcsán ismét fontosnak tartjuk jelezni, hogy e stratégiai jellegű hadgyakorlatra különleges biztonságpolitikai helyzetben kerül sor. Egy olyan Oroszország által indított háború idején, amely alapvetően változtatta meg Európa – ezen belül pedig különösen Kelet- és

⁵² Christina HARWARD et al.: [Russian Offensive Campaign Assessment, August 13, 2025](#). ISW Press, 2025. 08. 13. Forrás: [understandingwar.org](#) [online: 2025. 08. 24.]

⁵³ Maciej KOROWAJ: i.m.; Maksym BEZNOSIUK: i.m.

⁵⁴ A Suwałki-folyosó egy Lengyelországot és Litvániát összekötő keskeny földnyelv, nyugaton Oroszország Kalinyingrádi régiója, keleten pedig Fehéroroszország között.

⁵⁵ Krzysztof FEDOROWICZ: i.m.; Maciej KOROWAJ: i.m.; Maksym BEZNOSIUK: i.m.

⁵⁶ Maciej KOROWAJ: i.m.; Maksym BEZNOSIUK; Kate KIKOT: [Military analyst outlines four scenarios for Zapad-2025 drills](#). *Espresso*, 2025. 08. 13. Forrás: [espero.tv](#) [online: 2025. 08. 23.]

⁵⁷ Kate KIKOT: i.m.

⁵⁸ Konrad WOLFENSTEIN: i.m.

⁵⁹ Krzysztof FEDOROWICZ: i.m.

Közép-Európa – biztonsági helyzetét, illetve az itteni társadalmak biztonságsszemléletét.⁶⁰ E változás eredményeként az európai országok túlnyomó többségében Oroszország agresszív magatartása miatt ismét kiemelt fontosságúvá vált a biztonság, annak katonai vetületével együtt, s a kormányok a védelmi kiadások jelentős emelése mellett döntöttek védelmi képességeik megerősítése érdekében. Ilyen körülmények között a *Zapad*-típusú hadgyakorlatok akkor is a biztonsági helyzet eskalálódásának, romlásának percepcióját idézik/idézhetik elő, ha szervezőik szerint csupán védelmi jellegűek. Elsősorban ez indokolja, hogy védelmi képességük általános erősítése mellett az európai országok egy része külön válaszlépéseket is tett a *Zapad-2025* hadgyakorlatra. A következőkben elemzésünk csupán a hadgyakorlattal összefüggő lépéseket ismerteti, s nem sorolja ezek közé a védelmi képességek fejlesztésének az orosz fenyegetés kapcsán tett egyéb lépéseit.

Mivel a *Zapad-2025* közvetlenül elsősorban a balti államokat és Lengyelországot fenyegeti, ezek az országok válaszoltak a legaktívabban és leglátványosabban a Fehéroroszország és Oroszország által szervezett katonai gyakorlatra. Rajtuk kívül írásunk elkészültéig Németország tett még olyan lépéseket, amelyekre a *Zapad-2025* miatt kerített sort.

Litvánia

A vilniusi kormányzat 2025. augusztus 14-től október 1-ig lezárta a litván légtér egy részét a belorusz határ mentén (Litvánia Fehéroroszországgal közös határa 679 kilométer hosszú), gyakorlatilag repülési tilalmat vezetett be az ellenséges drónok repülésére, illetve a közelgő *Zapad-2025* hadgyakorlattal kapcsolatos kockázatokra hivatkozva. A korlátozásokat két júliusi incidenst követően vezették be, amikor orosz *Gerbera* drónok léptek be a litván légtérbe. Repülésre csak kivételes esetekben kerülhet sor, a védelmi miniszter engedélyével. *Raimundas Vaikšnoras* a hadsereg parancsnoka azt is bejelentette, hogy válaszul augusztusban és szeptemberben emelni fogják a litván hadsereg készségi szintjét.⁶¹

2025. augusztus 11–22. között a litván hadsereg a belorusz határ közelében tartotta meg az „*Arsus Vilkas 2025*” (*Vad farkas 2025*) katonai gyakorlatot, amelyet kifejezetten a *Zapad-2025* előtti időszakra szerveztek. A hadgyakorlaton mintegy 350 fő vett rész és 50 haditechnikai eszközt alkalmaztak. A gyakorlat első hetén harcjárművekkel védelmi műveleteket hajtottak végre lakott területeken, míg a második éleslövészeti gyakorlatokat tartottak.⁶² A litván határőrség pedig fokozta a határbiztonságot és további erőket telepített a külső határokra kifejezetten a *Zapad-2025* hadgyakorlat előtt.⁶³

⁶⁰ Lásd erről: JÓJÁRT Krisztián: [Indokolt-e az európai védelmi képességek növelése az orosz-ukrán háború árnyékában](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 4-20. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; TÁLAS Péter: [Az orosz-ukrán háború hatása Csehországra](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 21-47. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; PÁSZTOR Ladislav: [Szlovákia reakciója az orosz-ukrán háborúra](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 48-63. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; TÁLAS Péter: [Az orosz-ukrán háború hatása Lengyelországra](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 64-80. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; TÖLGYESI Beatrix: [Az orosz-ukrán háború hatása a balti országokra](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 81-99. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; CSIKI VARGA Tamás: [Az orosz-ukrán háború hatása Magyarországra](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 100-115. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; SZENKOVICS Dezső - JÁNÓ Imre: [Az orosz-ukrán háború romániai perspektívából](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 116-136. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; EGERESI Zoltán: [Bulgária és az ukrajnai háború](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 137-149. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; HOLKA Aranka: [Az Ukrajnában zajló háború hatása Szerbiára](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 150-164. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; OROSZ Anna: [Horvátország és az ukrajnai háború](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 165-178. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; VARGA Domonkos Bálint: [Reakciók az orosz-ukrán háborúra a skandináv országokban](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 179-194. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.]; TÁLAS Péter – CSIKI VARGA Tamás: [Az orosz-ukrán háború hatásainak közös és eltérő vonásai a széles értelemben vett kelet-közép-európai régióban](#). *Nemzet és Biztonság*, 2025/2. 195-215. p. Forrás: nemzetesbiztonsag.hu [online: 2025. 08. 24.].

⁶¹ Augustas STANKEVIČIUS: [Lithuania closes part of airspace near Belarus ahead of Zapad military drills](#). *Lrt.lt*, 2025. 08. 21. Forrás: lrt.lt [online: 2025. 08. 24.]; [Lithuania declares no-fly zone along part of Belarus border after drone incursions](#). *Reuters*, 2025. 08. 21. Forrás: reuters.com [online: 2025. 08. 24.]; Anna FRATSYVIR: [Lithuania closes airspace near Belarus ahead of joint Russian-Belarusian military drills](#). *The Kyiv Independent*, 2025. 08. 21. Forrás: kyivindependent.com [online: 2025. 08. 24.].

⁶² Tim ZADOROZHNY: [Lithuania launches military drills near Belarus border ahead of Zapad-2025 exercises](#). *The Kyiv Independent*, 2025. 08. 11. Forrás: kyivindependent.com [online: 2025. 08. 24.].

⁶³ [Lithuania stepping up border security ahead of Zapad drills](#). *Lrt.lt*, 2025. 08. 20. Forrás: lrt.lt [online: 2025. 08. 24.].

Lettország

A lett védelmi minisztérium májusi közleménye szerint a *Zapad-2025* idejére megemelik a nemzetbiztonsági készségszintet, valamint ezek részeként szeptember-októberre országos átfogó védelmi hadgyakorlatot terveznek „*Namejs 2025*” néven. Ennek célja, hogy felgyorsítsák a lett haderő reagálási képességét arra az esetre, ha az orosz–belorusz hadgyakorlat valójában egy támadás előkészítő szakaszának bizonyulna.⁶⁴

Lengyelország

A lengyel katonai vezetés 2025 szeptemberében „*Żelazny Obrońca-25 / Iron Defender-25*” néven hadgyakorlatot tervez végrehajtani gyakorlatilag a *Zapad-2025*-tel párhuzamosan. A gyakorlat célja a Lengyelország által nemrégiben beszerzett platformokon alapuló harcrendszerek tesztelése lesz. A gyakorlat, amelyen az Egyesült Államok, Hollandia, Németország, Norvégia és Ausztrália erői is részt vesznek, a lengyel fegyveres erők vezérkari főnöke és hadsereg vezetése szerint közvetlen és adekvát válasz lesz a *Zapad-2025*-re. Ez utóbbit az érti a lengyel vezetés, hogy a lengyel haderő úgy mutat határozottságot, hogy közben elkerüli az eszkaláció veszélyét. A NATO támogatásának fontos jele volt a hadgyakorlat kapcsán a német Patriot rakétaütegek lengyelországi jelenlétének 2025 végéig történő meghosszabbításáról szóló döntés, valamint a norvég F-35-ös vadászgépek és egy ausztrál AWACS korai előrejelző repülőgép telepítése.⁶⁵

Németország

A berlini kormány úgy döntött, hogy öt *Eurofighter Typhoon* repülőgépet (illetve a kiszolgáló személyzettel együtt további 150 főt) telepít Lengyelországba elrettentésként a *Zapad-2025* előtt. A repülőgépek a *Mińsk-Mazowiecki* légibázison állomásoznak, és 2025. augusztus 5-től kezdődően segítenek majd megfigyelni a NATO légitérét és a potenciális orosz tevékenységet a keleti szárny mentén.⁶⁶

Emellett többen válaszként értelmezik azt is, hogy Bundeswehr, további 13 ország fegyveres erőivel közösen, „*Quadriga 2025*” néven képzési gyakorlatot tart a balti-tengeri régió válság- és háborús időkben történő védelme érdekében a *Zapad-2025* gyakorlatot megelőzően. A 2025. augusztus 18-tól szeptember 4-ig tartó fő gyakorlati időszakban a haditengerészetnek, a szárazföldi és légierőnek, a kiber- és információs szolgálatnak, valamint a Bundeswehr Közös Támogató Parancsnokságának mintegy 8000 katonája vesz részt számos nagyszabású gyakorlaton Németországban, Litvániában és Finnországban, valamint a Balti-tengeren.⁶⁷

Ukrajna

Végül érdemes megemlíteni azt is, hogy Ukrajna hivatalos figyelmeztetést adott ki Fehéroroszországnak, hogy a *Zapad-2025* ideje alatt a belorusz haderő egységei ne közelítsék meg a határt és ne provokálják az ukrán erőket.⁶⁸

⁶⁴ Gundega GRĪVA: [Septembrī Krievija un Baltkrievija pie Baltijas pulcēs plašus militāros spēkus. Kā "Zapad 2025" gatavojas Latvija?](#) Jauns, 2025. 05. 08. Forrás: jauns.lv [online: 2025. 08. 24.]

⁶⁵ Wiceszef MON: [Polska odpowie na ćwiczenia Zapad-2025 w adekwatny sposób.](#) Bankier.pl, 2025. 04. 28. Forrás: bankier.pl [online: 2025. 08. 24.] Michał GÓRSKI: [Polska odpowiedź na Zapad-2025. Szef Sztabu Generalnego ujawnia.](#) Defence24, 2025. 07. 07. Forrás: defence24.pl [online: 2025. 08. 23.]; [Polska odpowiedź na "Zapad-2025". "Unikamy eskalacji, nie boimy się".](#) Polskie Radio 24, 2025. 08. 09. Forrás: polskieradio24.pl [online: 2025. 08. 23.]

⁶⁶ Martin FORNUSEK: [Germany deploys jets to Poland as 'deterrent' ahead of Russian-Belarusian military drills.](#) The Kyiv Independent, 2025. 08. 05. Forrás: kyivindependent.com [online: 2025. 08. 24.]

⁶⁷ [Quadriga 2025.](#) bundeswehr.de, é.n. Forrás: bundeswehr.de [online: 2025. 08. 24.]

⁶⁸ [Ukraine warns Belarus against provocations during 'Zapad' military drills.](#) Reuters, 2025. 08. 22. Forrás: reuters.com [online: 2025. 08. 24.]

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2025/15.

Összegzés

Jóllehet jelenlegi formájában a *Zapad-2025* egy szimbolikus méretűre korlátozott hadgyakorlatnak tűnik, hivatalosan védekező forgatókönyvvel és de-eszkalációs retorikával, azonban a nukleáris fegyverekkel és az *Oresnyik* hiperszonikus rakétával kapcsolatos tervezett forgatókönyvei, továbbá más katonai műveleti tervei, illetve a gyakorlattal összefüggő kommunikáció is azt jelzik, hogy inkább tekinthető egy kiemelt és különleges stratégiai hadgyakorlatnak, mint rutinszerű, hagyományos értelemben vett kiképzésnek. A hivatalosan bejelentettnél szélesebb körű tevékenységre, a NATO–Belorusz határ mentén keletkező incidensek kockázatára kell számítani a gyakorlat kapcsán, ilyenformán a megfigyelők fokozott figyelmét is igényli. Különösen három szempontból érdemes megfigyelni. Egyrészt, hogy az orosz–ukrán háború tapasztalatai miként épülnek be a gyakorlat forgatókönyvébe? Másrészt, hogy miként képződik le a gyakorlat műveleteiben az a tény, hogy Finnország és Svédország a NATO-tagsága megváltoztatta a korábbi stratégiai helyzetet? Végül harmadrészt, hogy mire terjed ki és milyen mélységű Moszkvának a Minszkkal kötött nukleáris képesség-megosztási megállapodása? A *Zapad-2025*-höz kapcsolódó valós veszélyek értékeléséhez kulcsfontosságú lesz az orosz csapatok mozgásának, valamint az ukrán fronthelyzetnek az elemzése a hadgyakorlat előtti utolsó hetekben. Az pedig csak a gyakorlat alatt és után derül majd ki, hogy a „*Zapad-2025*” politikai demonstrációként marad-e meg a (had)történelemben, vagy Moszkva következő destabilizáló lépéseinek előkészítő gyakorlótereként a NATO keleti szárnya ellen, avagy a megváltozott biztonsági helyzethez való óvatos és megfontolt orosz alkalmazkodásként.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2025/15.

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Tálás Péter